

อุปลักษณะผู้หญิงในตำนานสร้างโลก ของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วง

เหอ ลีเฟิง¹ และ เทพพร มังธานี²

¹อาจารย์คณะภาษาต่างประเทศ

^{1,2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

¹ มหาวิทยาลัยไป๋เซ่อ, ประเทศจีน

^{1,2} มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

บทคัดย่อ

อุปลักษณะผู้หญิงในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วงเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์อุปลักษณะผู้หญิงในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วงจำนวน 12 สำนวน ได้แก่ สำนวนกลุ่มชาติไทซึ่งประกอบด้วยไทยวน 1 สำนวน ไทยภาคอีสาน 2 สำนวน ไท สปป.ลาว 1 สำนวน ไทประเทศเมียนมา 1 สำนวน ไทใหญ่สิบสองปันนาญูนานประเทศจีน 1 สำนวน และสำนวนของชนชาติจ้วง 6 สำนวน โดยใช้ทฤษฎีสตรีนิยมนิเวศ

ผลการศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงพบว่า ตำนานสร้างโลกที่มีผู้หญิงสร้างโลกของชนชาติไทได้อุปลักษณะผู้หญิงทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ สัตว์ ภูเขา แผ่นดิน สิ่งเหนือธรรมชาติ ธาตุดิน น้ำ และแสง ตำนานสร้างโลกที่มีผู้หญิงสร้างโลกของชนชาติจ้วงได้อุปลักษณะผู้หญิงทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่ ดอกไม้สีแดง มะเฟือง สิ่งเหนือธรรมชาติ ดินหรือพื้นดิน แสงพระจันทร์ และถ้ำหิน ผลการวิเคราะห์อุปลักษณะผู้หญิงเชิงสตรีนิยมนิเวศของชนชาติไทคือ สะท้อนผู้หญิงชนชาติไทกับธรรมชาติว่ามีความใกล้ชิดกัน และ

¹

²

สะท้อนการแปรเปลี่ยนทางสังคมของสถานะผู้หญิง ซึ่งมีทั้งผู้หญิงที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชาย หญิงชายเสมอภาคกัน และผู้หญิงอยู่ตำแหน่งรอง นอกจากนี้ยังสร้างภาพลักษณ์ให้หญิงชนชาติไทเป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ กล้าหาญ ฉลาดเฉลียว ผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงเชิงสตรีนิยมนิเวศของชนชาติจ้วงคือ ผู้หญิงชนชาติจ้วงกับธรรมชาติมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ธรรมชาติกับมนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสะท้อนให้เห็นถึงสถานะผู้หญิงชนชาติจ้วงที่ผลัดเปลี่ยน ซึ่งเลื่อนลอยจากสูงส่งมาสู่ตำแหน่งรองของผู้ชาย แล้วกลายเป็นชายหญิงเสมอภาค และสร้างภาพลักษณ์ให้ผู้หญิงชนชาติจ้วงมีความเมตตา เสียสละ กล้าหาญ ฉลาดเฉลียว ขยันหมั่นเพียร และอ่อนโยน

คำสำคัญ ; อุปลักษณ์ผู้หญิง, ตำนานสร้างโลก, ชนชาติไท, ชนชาติจ้วง, สตรีนิยมนิเวศ

Metaphors of Women in the Creation myths of the Thai and Zhuang Nationality*

Lipeng He¹ and Thepporn Mungthanee²

¹Teacher, School of Foreigner Language,

^{1,2} Faculty of Humanities and Social Sciences,

¹Baise University, China

^{1,2} Burapha University, Thailand

Abstract

The research (study) of metaphors of women in the creation myths of the Thai and Zhuang nationality is a qualitative research, which aimed at studying the female(women) metaphors in the creation myths of the Thai and Zhuang nationality, and analyzing the the female(women) metaphors in mythological stories on Ecofeminism. The research object is 12 creation myths, including 1 creation myth of the Thai Yuan ethnic group in northern Thailand, 2 creation myths of the Thai ethnic group in northeastern Thailand, 1 creation myth of the Thai ethnic group in the Lao People's Democratic Republic, 1 creation myth of the Thai ethnic group in Myanmar, 1 creation myth of the Dai ethnic group in Xishuangbanna, Yunnan Province, China, and 6 creation myths of the Zhuang ethnic group.

The research on female metaphors has found that Thai female creation myths metaphorically refer to women as animals, mountains, land, gods, earth elements (Buddha), water, and light, totaling 7 metaphors. The creation myths of Zhuang women metaphorically refer to women as six metaphors: red flowers, carambola, gods, earth and earth, moonlight, and caves. The female metaphor in the creation myth of the

Thai ethnic group from the perspective of ecofeminism reflects the close connection between women and nature, as well as the social changes in which women's status is lower than men, they are in a subordinate position, and gender equality. It shapes the image of Thai women as women and mothers---who are tolerant, selfless, brave, and intelligent. The female metaphor in the creation myth of the Zhuang ethnic group from the perspective of ecofeminism reflects the harmonious unity between Zhuang women and nature. Humans can coexist peacefully with nature, reflecting the social changes of Zhuang women's high status, subordination to men, and gender equality. It shapes the image of Zhuang women as kind, selfless, brave, intelligent, hardworking, and gentle women and mothers.

Keywords: Female Metaphor, Creation Myth, Zhuang and Thai Nationalities, Ecofeminism

บทนำ

อุปลักษณ์ (Metaphors) คือรูปแบบภาษาที่เกิดจากการนำภาษามาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ (ชัชวดี ศรลัมพ์, 2548) เป็นแนวคิดหนึ่งของภาษาศาสตร์ปริชานที่สะท้อนระบบความคิดของคนในสังคมผ่านการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันโดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัวว่าภาษาที่ใช้เป็นการเปรียบเทียบ (ปีนองงค์ อำปะละ, 2563) ในทางทฤษฎีนั้นอุปลักษณ์อาจเป็นคำ วลี ประโยค หรือตัวบท (Shu Dingfang, 2543)

ตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วง เดิมเป็นเรื่องเล่าประเภทมุขปาฐะที่ได้รับการอนุรักษ์เป็นลายลักษณ์อักษรและสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงแฝงไปด้วยความหมายเชิงอุปลักษณ์ทั้งในถ้อยคำ ประโยค และข้อความของตัวบทตำนานสร้างโลก อาทิเช่น ตำนานสร้างโลกชนชาติไทยวนเรื่อง ปู่สังสะยาสังไส้กล่าวไว้ว่า “อดีตหนึ่งเกิดจากธาตุดิน” ได้อุปมาอุปมัยว่าผู้หญิงเป็นธาตุดิน และในตำนานสร้างโลกชนชาติจ้วงเรื่อง ปู่โลโกแม่โล่กับ เล่ากันว่า “แม่โล่กับกางขานั่งลงกลายเป็นถ้ำหินหลบลนของสัตว์และมนุษย์” เป็นถ้อยคำที่บ่งบอกถึงผู้หญิงเป็นถ้ำหิน

ตำนานสร้างโลกของคนไทเป็นเรื่องเล่าที่กระจายอยู่ในชุมชนของคนไทที่อาศัยอยู่ในแคว้นอัสสัม ประเทศอินเดีย, สิบสองปันนา มณฑลยูนนานประเทศจีน, เชียงตุง และรัฐฉาน ประเทศเมียนมา, ล้านช้าง สปป.ลาว, เรื่อยมาถึงล้านนาและภาคอีสานของประเทศไทย นับเป็นบริเวณที่เป็นที่อยู่ของคนไทกลุ่มต่างๆ ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันมาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (ศิราพร ณ ถลาง, 2539) ส่วนตำนานสร้างโลกของชนชาติจ้วงส่วนมากจะกระจายอยู่ในแถบมณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงซึ่งเป็นมณฑลที่มีประชากรชาวจ้วงมากที่สุดในประเทศจีน ตามนักวิชาการชาวจีนชนชาติไทและชนชาติจ้วงเป็นกลุ่มชนชาติที่พูดภาษาตระกูลไท-กะได ซึ่งจะรวมไทอาหมในประเทศอินเดีย ไทใหญ่ ไทเขินในรัฐฉาน ประเทศเมียนมา ลาวในสปป.ลาว ไทดำ ไทขาว ไทแดงในสปป.ลาวและเวียดนาม ไทลื้อในมณฑลยูนนานและจ้วงในมณฑลกว่างซีทางตอนใต้ประเทศจีน กลุ่มชนชาติดังกล่าวนี้มีพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมร่วมกันมาตั้งแต่โบราณ(Fan, H, 2556 อ้างถึงใน OUMAN, 2561) ดังจะเห็นได้จากตำนานสร้างโลกเกี่ยวกับมนุษย์คู่แรกของสองชนชาติที่มีแก่นเรื่องไม่แตกต่างกันมากนักในการสร้างโลก สร้างสรรพสิ่ง สร้างสรรพสัตว์ สร้างจักรวาล ฯลฯ แต่เนื่องจากชนชาติไท

และชนชาติจ้วงมีการตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ และความเชื่อทางศาสนาที่ไม่เหมือนกัน จึงส่งผลให้ตำนานสร้างโลกของสองชนชาติแตกต่างกันในส่วนรายละเอียดของเรื่องเล่า เช่น ระบบความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในตำนานสร้างโลกที่มีयाลังกะไส้เป็นหญิงสร้างโลกของชนชาติไท และแม่โล่กับเป็นเทพธิดาสร้างโลกของชนชาติจ้วง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วง ที่มีผู้หญิงสร้างโลกซึ่งสืบค้นด้วยคำสำคัญ “ตำนานสร้างโลก” “ชนชาติไท” “เทพธิดา” “ชนชาติจ้วง” จากฐานข้อมูลประเทศไทย ฐานข้อมูลประเทศจีน และฐานข้อมูลนานาชาติ 5 ฐานข้อมูล และพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 13 รายการ โดยประกอบด้วยประเด็นการศึกษา 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นตำนานสร้างโลกไทและชนชาติจ้วงในมิติวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเด็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวไทและชาวจ้วงในมิติภาษาศาสตร์ ประเด็นการวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกชนชาติไท และประเด็นการศึกษาตำนานเทพธิดาสร้างโลกชนชาติจ้วงซึ่งศึกษาในมิติวัฒนธรรม การท่องเที่ยว เทพธิดาสืบสายพันธุ์ และภาพลักษณ์ผู้หญิง แนวคิดและทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ในการวิจัยดังกล่าวมีความหลากหลาย ดังนี้ 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรม 2) ลำดับวงศ์ตระกูลตำนาน 3) อนุภาคตำนานไขจักรวาล 4) ความเชื่อพื้นบ้าน 5) ระบบปิตาธิปไตยแทนที่ระบบมาตาธิปไตย 6) วัฒนธรรมประจำชาติ และการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ 7) วัฒนธรรมมนุษยศาสตร์ 8) โทเทม 9) การบูชาการเจริญพันธุ์ 10) วัฒนธรรมเทพธิดา--วัฒนธรรมเทพธิดาย่อย--แม่วัฒนธรรม 11) ภาพลักษณ์วรรณกรรม 12) การบูชาชนกโทเทม 13) การบูชาอวัยวะเพศ 14) เทพธิดาแห่งระบบนิเวศดั้งเดิม 15) เทพธิดาแห่งนิเวศวิทยาอนุพันธุ์ 16) ปรัชญาชีวิต: ดอกไม้-มนุษย์รวมเป็นหนึ่งเดียว 17) ระบบวัฒนธรรมเทพธิดาสืบสายพันธุ์ จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นแสดงให้เห็นว่ายังไม่มีงานวิจัยใดศึกษาตำนานสร้างโลกชนชาติไทและชนชาติจ้วงเกี่ยวกับผู้หญิงสร้างโลกโดยใช้อุปลักษณ์และทฤษฎีวิจารณ์วรรณกรรมแบบสตรีนิยมเชิงนิเวศ

นักปรัชญาชาวนอร์เวย์ Arne Naess (2516) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศเชิงลึก โดยกล่าวว่าระบบนิเวศมีความผสมผสานกับมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ต่อมาแนวคิดด้านระบบนิเวศเชิงลึกได้บูรณาการเข้ากับทฤษฎีสตรีนิยม และเรียกว่า แนวคิดสตรีนิยมเชิงนิเวศสตรีนิยมเชิงนิเวศ ในตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วง

ย่าสังกะโล่มีสถานะเป็นหญิงร่วมสร้างโลกกับบุรุษสร้างโลก แม่โล่กับเป็นเทพธิดาสร้างโลกเดี่ยวและเป็นหญิงร่วมสร้างโลกกับบุรุษสร้างโลกที่มีสถานะเสื่อมถอยจากเทพธิดามาเป็นเจ้าแม่บุปผา การเกิดและหน้าที่การให้กำเนิดของย่าสังกะโล่ และคำว่า “แม่” และหน้าที่การงานในการดูแลรักษาบุปผาของแม่โล่กับบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติโดยตรง ดังที่อรรถ ดิษฐ์ (2563, หน้า 10) กล่าวไว้ว่า แนวคิดสตรีนิยมเชิงนิเวศ กล่าวถึงการเชื่อมโยงผู้หญิงเข้ากับธรรมชาติ ด้วยการมองโลกในฐานะ “เพศหญิง” และ “แม่” เริ่มต้นจากการสังเกตโลกกายภาพที่ทำให้กำเนิดและหล่อเลี้ยงสรรพชีวิต เช่นเดียวกับลักษณะทางสรีระของผู้หญิง คือ มีมดลูก ช่องคลอด เต้านม อังเชิงกราน ผู้หญิงจึงให้กำเนิดและเลี้ยงดูชีวิตให้เติบโตได้ ก่อนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ

ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและตีความอุปนิสัยผู้หญิงจากตำนานสร้างโลกของชนชาติไท และจ้วง และวิเคราะห์อุปนิสัยผู้หญิงด้วยทฤษฎีวิจารณ์วรรณกรรมแบบสตรีนิยมเชิงนิเวศ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความใกล้ชิดระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนสำนึกถึงความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย รวมทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและปกป้องผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุปนิสัยผู้หญิงในตำนานผู้หญิงสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและจ้วง
2. เพื่อวิเคราะห์อุปนิสัยผู้หญิงในตำนานผู้หญิงสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและจ้วงโดยใช้ทฤษฎีวิจารณ์วรรณกรรมแบบสตรีนิยมนิเวศ

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีอุปนิสัยและสตรีนิยมนิเวศเป็นแนวทางศึกษาและวิเคราะห์อุปนิสัยจากตำนานผู้หญิงสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและจ้วง

ย่าสังกะไส้และแม่โล่ก๊ับในตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วงมีบทบาทสำคัญในสร้างมนุษย์รุ่นแรก สร้างสรรพสิ่ง สรรพสัตว์ และจักรวาล ทั้งนี้ เป็นการอุปลักษณ์ผู้หญิงกับธรรมชาติมีความใกล้เคียงกันในแง่มุมสมรรถภาพทางกายในการให้กำเนิดชีวิต การวิจัยนี้จึงใช้แนวคิดอุปลักษณ์มาศึกษาอุปลักษณ์ผู้หญิงจากถ้อยคำ ประโยค หรือข้อความของตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วง นอกจากนี้ตัวละครชายหญิงในตำนานดังกล่าวยังมีบทบาทที่แตกต่างกันตามเพศภาวะ เช่น แม่โล่ก๊ับมีหน้าที่เลี้ยงลูก และปู่สังกะไส้อดเขี้ยวย่าสังกะไส้ไปตั้งเป็นเขาสัตตภัณฑ์ซึ่งสะท้อนสถานะภาพทางสังคมของผู้หญิงในสังคมนั้นด้วย ผู้วิจัยจึงนำสตรีนิยมวิเคราะห์เป็นแนวทางการวิจัยอุปลักษณ์ผู้หญิง

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับตำนานสร้างโลกที่มีย่าสังกะไส้เป็นผู้ร่วมสร้างโลกของชนชาติไทและมีแม่โล่ก๊ับเป็นผู้สร้างโลกของชนชาติจ้วงเป็นองค์ความรู้ใน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ตำนานสร้างโลกของชนชาติไท ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่เก็บรวมตำนานสร้างโลกของชนชาติไทในประเทศอินเดีย ประเทศจีน ประเทศเมียนมา สปป.ลาว ประเทศไทย 2) ตำนานสร้างโลกของไทยและชนชาติจ้วง ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับความเชื่อ พิธีกรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ สัตว์ และอื่น ๆ 3) เทพธิดาสร้างโลกของชนชาติจ้วง ซึ่งแม่โล่ก๊ับเป็นผู้หญิงสร้างโลกของชนชาติจ้วงที่มีบทบาทสำคัญและคุณค่าในมิติวัฒนธรรมด้านความเชื่อ และในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นชนชาติจ้วง การผลัดเปลี่ยนจากสถานะเทพธิดาสร้างโลก ความเป็นเจ้าแม่บุปผาของแม่โล่ก๊ับยังเป็นภาพสะท้อนถึง ภาพลักษณ์ผู้หญิงของชนชาติจ้วง และแสดงให้เห็นถึงบทบาทของเทพธิดาในทางประวัติศาสตร์ และตำนานสร้างของชาติพันธุ์ไท ได้แก่ การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไท : รายงานการวิจัย หนังสือเรื่องคติชนกับคนไทย-ไท : รวมบทความทางด้านคติชนวิทยาในบริบททางสังคม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ และสัตว์ในตำนานข้าวของชาวจ้วง สิบสองปันนา ประเทศจีน และชาวอีสานประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ ได้แก่

1) แนวคิดทฤษฎีอุปลักษณ์ อุปลักษณ์คือเรียกสิ่งที่เป็นต้นแบบในการเปรียบเทียบว่า “สิ่งเปรียบเทียบ” หรือ “แบบเปรียบเทียบ” (source domain) และเรียกสิ่งที่ถูกนำไปเปรียบว่า “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” (target domain) โดยสิ่งที่เป็น “แบบเปรียบเทียบ” นั้น จะมีความเป็นรูปธรรมชัดเจนมากกว่า “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” ที่โดยมากมักจะเป็นนามธรรม (ปาลิตา ผลประดับเพชร, 2560) อุปลักษณ์มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง อยู่ในการใช้ภาษาและอยู่ในระบบความคิดของเรา อันที่จริง ระบบความคิดของมนุษย์เราสร้างอยู่บนพื้นฐานของอุปลักษณ์นั่นเอง (Lakoff & Johnson, 1980) ส่วนอุปลักษณ์ทางวรรณกรรมเป็นเพียงอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของวรรณกรรมเท่านั้น (สิริศิระ โชคทวีกิจ, 2564) ตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วงเป็นวรรณกรรมที่สืบทอดมาแต่โบราณที่ถ่ายทอดระบบความคิดและวัฒนธรรมทั้งสองชนชาติ ผู้วิจัยจึงศึกษาอุปลักษณ์ผู้หญิงผ่านภาษาของตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วง โดยตีความ “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” จาก “สิ่งเปรียบเทียบ”

2) แนวคิดสตรีนิยมนิเวศ จากการพัฒนากระแสสตรีนิยมนิเวศ สตรีนิยมนิเวศสามารถแบ่งออกเป็นหลักหลายสาย เช่น สตรีนิยมนิเวศแนววัฒนธรรม (Cultural feminism) สตรีนิยมนิเวศแนวจิตวิญญาณ (Spiritual ecofeminism) ฯลฯ งานวิจัยนี้ นำทฤษฎีสตรีนิยมนิเวศแนววัฒนธรรมเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิง ซึ่งเน้นการผสมผสานกับธรรมชาติ โดยกล่าวว่าสมรรถนะสตรีระของผู้หญิงมีความใกล้เคียงกับธรรมชาติ และแกนกลางของสตรีนิยมนิเวศแนววัฒนธรรมคือสร้างสรรค์เจตจำนงของผู้หญิง ยึดวัฒนธรรมผู้หญิงเป็นวิธีการหลักในการแก้ไขวิกฤตนิเวศและการปลดแอกผู้หญิง Susan Griffin (2521) เน้นย้ำว่า ผู้หญิงไม่ใช่เครื่องประดับของผู้ชาย แต่มีคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และผู้หญิงก็ไม่ใช่เครื่องประดับเช่นกันในกระบวนการการสร้างสรรคอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ (Wang Huan, 2562) แมโลกั๊บและยาสังสองใส่ผู้สร้างโลก มนุษย์รุ่นแรก สรรพสิ่งสรรพสัตว์ ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยตรง การวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงโดยใช้สตรีนิยมนิเวศดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเข้าใจกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติในตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ที่ผ่านมาเคยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและจ้วง รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น ศิราพร ณ ถลาง (2539) เรื่อง การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของชนชาติไท และเทพธิดาสร้างโลกของชนชาติจ้วง ได้รวบรวมตำนานสร้างโลกชนชาติไท 50 สำนวน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบตำนานสร้างโลกของชนชาติไททั้งในและนอกประเทศไทย รวมทั้งได้วิเคราะห์ความเชื่อดั้งเดิมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนไทแต่ละกลุ่ม งานวิจัยของ Huang Lingzhi (2539) เรื่อง เทพธิดาสร้างโลกชนชาติจ้วง: การบูชาแบบดั้งเดิมและการสะสมทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่ศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับการบูชาแม่โล่กับในด้านการบูชานกโทเทม การบูชาอวัยวะเพศหญิง การบูชาอำนาจผู้หญิงเป็นใหญ่ และการศึกษาความหมายทางประเพณีและวัฒนธรรมเจ้าแม่บูผา และงานวิจัยของ He Zhimin (2552) เรื่อง ศักดิ์สิทธิ์สู่มรรวาส-การวิวัฒนาการจากเทพธิดาสร้างโลกสู่เจ้าแม่บูผาสืบสายพันธุ์ ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสถานะแม่โล่กับซึ่งเสื่อมถอยจากเทพธิดาสร้างโลกมาเป็นเทพธิดาสืบสายพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเทพพร มังธานี และคณะ (2566) เรื่อง จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมในวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง กรณีศึกษาวัฒนธรรมไท-ลาว ในจังหวัดมุกดาหาร ได้ศึกษาจริยศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจริยศาสตร์ของสิ่งแวดล้อมในวัฒนธรรมไท และลาวในจังหวัดมุกดาหาร

ดังได้กล่าวมา งานวิจัยเกี่ยวกับตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและจ้วง มีการศึกษาแยกเป็น 4 ประเด็นที่ผู้เขียนได้นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาด้านตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและจ้วง การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของชนชาติไท เทพธิดาสร้างโลกของชนชาติจ้วง และการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดจริยศาสตร์ของสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์ และสตรีนิยมนิเวศเป็นแนวทางในการท้าววิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตำนานผู้หญิงสร้างโลก 52 สำนวน โดยตำนานชนชาติจ้วง 16 สำนวน และตำนานชนชาติจ้วงไท 36 สำนวน ซึ่งแหล่งที่มาเรียงลำดับชื่อผู้แต่ง ได้แก่ ปฐม หงษ์สุวรรณ (2556) พระธัมมทัตโตภิกขุ พ.ณ ประมวญมารค (2533) มุลนินิสาหรณกรมวัฒนธรรมไทย ธนาครไทยพานิชย์ (2542) เวนน์ เฟลงเออ (2519) ศิราพร ณ ถลางศิริพร ณ ถลาง (2539) สนพ.ธารปัญญา (2539) Nong Pinguan (2550)

2) การคัดเลือกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์

คัดเลือกหน่วยที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่มีความหมายเชิงอุปลักษณ์ผู้หญิงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และเป็นภาพสะท้อนระบบความคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมนิเวศ 12 สำนวน

3) การตรวจสอบข้อมูล

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของตำนานสร้างโลกที่มีผู้หญิงสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท และชนชาติจ้วง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยศึกษาภาษาในตำนานซึ่งเป็นวงมโนทัศน์ปลายทางและตีความวงมโนทัศน์ต้นทางที่สะท้อนความหมายเชิงอุปลักษณ์ผู้หญิง จากนั้นวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงโดยใช้ทฤษฎีสตรีนิยมนิเวศ ซึ่งตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วง 12 สำนวนได้ยึดการใช้ภาษาไทยกลาง ความยาวที่เหมาะสม สะท้อนอุปลักษณ์ผู้หญิงสะท้อนความคิดเชิงเพศภาวะ และสะท้อนความคิดเชิงสตรีนิยมนิเวศแนววัฒนธรรมเป็นเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

(1) ตำนานชนชาติไทยวนประเทศไทย เรื่อง นางอิตละโคยะสังกะสี และปฐกโคยะสังกะสีสร้างโลก จากหนังสือตำนานต้นผีไทย โดยพระธัมมทัตโตภิกขุ พ.ณ ประมวญมารค กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2533.

(2) ตำนานชนชาติไทยภาคอีสานประเทศไทย เรื่อง ปู่สังกะสาย่าสังกะสี จากหนังสือสารานุกรมวัฒนธรรมภาคอีสานโดยมุลนินิสาหรณกรมวัฒนธรรมไทย ธนาครไทยพานิชย์, 2542.

(3) ตำนานชนชาติไทยภาคอีสานประเทศไทย เรื่อง ปฐมมูล จากหนังสือ สารานุกรมวัฒนธรรมภาคอีสาน โดยมูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.

(4) ตำนานชนชาติไทประเทศลาว เรื่อง ปู่เยอย่าเยอ จากหนังสือ วรรณคดีลาว โดยท้าวบ่อแสง คำวงดารา และคณะ, 1987.

(5) ตำนานชนชาติไทประเทศเมียนมา เรื่อง ปฐมพื้นโลก จากหนังสือ ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ โดยเวเน่ เพลงเออ, 2519.

(6) ตำนานไทใหญ่สิบสองปันนามณฑลยูนนานประเทศจีน เรื่อง ปู่สังคะสาย่าสังคะสี จากหนังสือด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ โดยเวเน่ เพลงเออ, 2519.

(7) ตำนานชนชาติจ้วงอำเภอเถียนหยาง (田阳) เขตปกครองตนเอง กว่างซีจ้วงประเทศจีน เรื่อง แม่โล่กับเทพธิดาผู้สร้างโลก เดิมเก็บรวบรวมในหนังสือคัดสรร เทพธิดา-นักร้อง-วีรบุรุษ-นิทานพื้นบ้านชนชาติจ้วง โดย Nong Pingguan และคณะ, 2535.

(8) ตำนานชนชาติจ้วงอำเภอตงหลาน (东兰) เขตปกครองตนเอง กว่างซีจ้วงประเทศจีน เรื่อง แม่โล่กับให้นามสกุล เดิมเก็บรวบรวมในหนังสือคัดสรร เทพธิดา-นักร้อง-วีรบุรุษ-นิทานพื้นบ้านชนชาติจ้วง โดย Nong Pingguan และคณะ, 2535.

(9) ตำนานชนชาติจ้วงอำเภอตงหลาน (东兰) เขตปกครองตนเอง กว่างซีจ้วงประเทศจีน เรื่อง เทพธิดาแม่โล่กับ แพร่หลายในอำเภอตงหลานกว่างซี จากสมุดเพลงซือกง (师公唱本) เดิมรวบรวมในหนังสือ การประชุมเพลงบัลลาด ประเทศจีนฉบับกว่างซี โดย Nong Pingguan, 2535.

(10) ตำนานชนชาติจ้วงอำเภอตงหลาน (东兰) เขตปกครองตนเอง กว่างซีจ้วงประเทศจีน เรื่อง แม่โล่กับตัดสินคดี เดิมเก็บรวบรวมในหนังสือ เทพธิดา-นักร้อง-วีรบุรุษ-นิทานพื้นบ้านจ้วงฉบับคัดสรรใหม่ โดย Nong Pingguan และคณะ, 2535.

(11) ตำนานชนชาติจ้วงอำเภอเถียนหยาง (田东) เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงประเทศจีน เรื่อง พู่โลโลกกับเทศกาลกลบ จากหนังสือ พู่โลโลกกับภูเขาเก่าแก่จ้วง-ตำนานนิทาน โดยผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมอำเภอเถียนหยาง Huang Mingbiao, 2547.

(12) ตำนานชนชาติจ้วงเมืองเหอฉือเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงและเมืองเหวินชานมณฑลยูนนาน เรื่อง พู่โลโลกกับแม่โลโลก จากกวีพันธ์ Lan Hong'en ฉบับนิทาน โดย Lan Hong'en สมาชิกสมาคมวรรณกรรมและศิลปินพื้นบ้านเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงกว่างซี, 2547

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์อุปลักษณะผู้หญิงโดยใช้ทฤษฎีสตรีนิยมนิเวศจากตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วงสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อุปลักษณะผู้หญิงในตำนานสร้างโลกชนชาติไท

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ในตำนานผู้หญิงสร้างโลกชนชาติไท มีอุปลักษณะผู้หญิงแบ่งออกเป็น 7 ประเภทดังนี้

1.1 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นสัตว์ ในตำนานไทยวนล้านนาประเทศไทย เรื่อง นางอิตทะโคยะสังกะสีและปฐวีโคยะสังกะสีสร้างโลก อุปลักษณะผู้หญิงมีต้นกำเนิดมาจากราชสีห์ตัวเมียที่อยู่ทิศทางตะวันตก ซึ่งเมื่อราชสีห์ตัวเมียชนรังแล้วก็กลายเป็นผู้หญิงคนแรกของโลก

1.2 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นภูเขา ในตำนานไทเขินเมืองเชียงตุงประเทศเมียนมา เรื่อง ปฐมพื้นโลก ปู่สังสะสาอดเขี้ยวสาสังไส้ 7 ซีกตั้งในน้ำเป็นเขาสัตตภัณฑ์ 7 เทือกกระหว่างการสร้างโลกมนุษย์ ซึ่งเป็นภูเขาที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

1.3 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นแผ่นดิน ซึ่งเห็นได้จากกาลภายหลังสิ้นชีวิตของผู้หญิงในตำนานภาคอีสานประเทศไทย เรื่อง ปฐมมูล อีลิงโคยะสังกะสีตายไปเป็นแผ่นดิน และเห็นได้จากบทบาทของแผ่นดินที่มีลักษณะคล้ายกับผู้หญิงในการให้กำเนิดสิ่งมีชีวิต โดยในตำนานภาคอีสานประเทศไทย เรื่อง ปู่สังกะสาอย่าสังกะสี ได้เล่ากันว่า มีแผ่นดินสองแผ่นเกิดมนุษย์ชายและหญิงคู่หนึ่ง ส่วนในตำนานภาคอีสาน เรื่อง ปฐมมูล

ก็เล่ากันว่าแผ่นดินสองแผ่นเกิดพืชและสัตว์เมื่อเวลาผ่านไปช้านาน และในตำนานไทเขิน เรื่อง ปฐมพื้นโลก กล่าวไว้ว่าปู่สังกะสาชี้โคลออกจากตัว แล้วอธิษฐานให้ชี้โคลกลายเป็นแผ่นดิน ต่อมาแผ่นดินก็ได้ให้กำเนิดมนุษย์คู่แรก สัตว์ และพืชพันธุ์

1.4 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ในตำนาน สปป. ลาว เรื่อง ปู่เยอย่าเยอ ย่าเยอตายไปเป็นผีสาวเทวดา หลังฆ่าสัตว์ร้ายและตัดเครือเขากาด ย่าเยอก็เกิดเหน้อยลำและตายไปเป็นแกนฟ้าเทวดาพร้อมกับปู่สองสี จากนั้นผู้คนจึงสร้าง หอบูชาตอบแทนบุญคุณย่าเยอและปู่เยอ

1.5 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นธาตุดิน ในตำนานไทยวนล้านนาประเทศไทย เรื่อง นางอิตตะโคยะสังกะสีและปญฺจุโคยะสังกะสีสร้างโลก นางอิตตะโคยะสังกะสีเกิดจากธาตุดินซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของมหาภูตรูป และในตำนานไทใหญ่ สิบสองปันนาประเทศจีน เรื่อง ปู่สังกะสา ย่าสังกะสา ธาตุดินเป็นองค์ประกอบหลักในการปั้นสัตว์โดยผู้ชายชวนผู้หญิงปั้นวันดินเล่น

1.6 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นน้ำ ในตำนานสร้างโลกภาคอีสานของประเทศไทย เรื่อง ปฐมมูล ลมพัดน้ำให้เป็นปลาอานนท์ ส่วนในตำนานภาคอีสานของประเทศไทย เรื่อง ปู่สังกะสาอย่าสังกะสี ลมพัดน้ำอยู่นานได้เกิดแผ่นดินขึ้นมา และในตำนาน สปป. ลาว เรื่อง ปู่เยอย่าเยอ เมื่อปู่และย่าเดินไปตามฟองน้ำแผ่นดินก็เกิดขึ้นเช่นกัน

1.7 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นแสงสว่างและความอบอุ่น ในตำนานภาคอีสานของประเทศไทย เรื่อง ปู่สังกะสาอย่าสังกะสี ปู่และย่าให้พระอาทิตย์กับพระจันทร์ส่องแสงแก่โลกมนุษย์แล้วให้เดินรอบจักรวาล ดังนั้นจึงเกิดราตรีและฤดูกาล ส่วนในตำนาน สปป. ลาว เรื่อง ปู่เยอย่าเยอ ปู่และย่าตัดเครือเขากาดให้แสงสว่างและความอบอุ่นกลับคืนสู่เมืองลุ่ม และไปหาดวงอาทิตย์ ขโมยไฟมาวางไว้กลางโลก ต้นไม้ใบหญ้าและสรรพชีวิตจึงเกิดขึ้น ผู้คนก็ทำมาหากินได้สะดวกสบายขึ้น

2. อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกชนชาติจ้วง

การศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในตำนานผู้หญิงสร้างโลกชนชาติจ้วง มีอุปลักษณ์ผู้หญิงแบ่งออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

2.1 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นดอกไม้สีแดง ในตำนานชนชาติจ้วง เรื่อง แม่โล่กับเทพธิดาผู้สร้างโลก แม่โล่กับเป็นผู้ดูแลสวนบุปผา เมื่อมอบดอกไม้สีแดงแก่บ้านเรือนใด หญิงบ้านเรือนนั้นก็จะตั้งครรภ์และให้กำเนิดเด็กหญิง เมื่อมนุษย์ผู้หญิงสิ้นลมหายใจจะคืนสู่บุปผาเป็นดอกไม้ในสวนเช่นเดิม

2.2 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นผลไม้มะเฟือง ในตำนานสร้างโลกของชนชาติจ้วง เรื่อง แม่โล่กับเทพธิดาผู้สร้างโลก เล่าเรื่องเกี่ยวกับการโยนมะเฟืองและพริกแยกชายหญิง และตำนาน เรื่อง ปูโลโงแม่โล่กับ แม่โล่กับเป็นผู้ให้กำเนิดมนุษย์รุ่นแรก นำพืชผลมาช่วยแบ่งแยกเพศมนุษย์รุ่นแรก โดยมนุษย์รุ่นแรกที่ได้มะเฟืองเป็นผู้หญิง กล่าวคืออวัยวะเพศหญิงมีต้นกำเนิดจากมะเฟือง

2.3 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ในตำนานสร้างโลกชนชาติจ้วงเรื่อง แม่โล่กับเทพธิดาสร้างโลก กล่าวว่าแม่โล่กับเป็นเทพธิดาสร้างโลก และเป็นเจ้าแม่บุปผา ส่วนในตำนานเรื่อง แม่โล่กับเจกนามสกุลนั้น แม่โล่กับเป็นราชินีแห่งโลกมนุษย์ แล้วในตำนาน เรื่อง ปูโลโงแม่โล่กับ แม่โล่กับเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ชนของชาวจ้วง และในตำนานเรื่อง ฟุงโล่กับเทศกาลกบ เล่ากันว่าแม่โล่กับเป็นเทวดาที่มาจากเมืองฟ้า

2.4 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นดินและพื้นดิน ซึ่งให้กำเนิดสิ่งมีชีวิตในตำนานสร้างโลกของชนชาติจ้วงมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ดินให้กำเนิดมนุษย์และสัตว์ ในตำนานเรื่อง แม่โล่กับเทพธิดาสร้างโลก และตำนาน เรื่อง ปูโลโงแม่โล่กับ แม่โล่กับปั้นดินผสมปัสสาวะให้เป็นมนุษย์ และในตำนาน เรื่อง ปูโลโงแม่โล่กับ ดินเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปั้นสรรพสัตว์ 2) พื้นดินเกิดดอกไม้และพืชพันธุ์ ในตำนาน เรื่อง ปูโลโงแม่โล่กับ พื้นดินได้เกิดดอกไม้ที่ไม่รู้สีแล้วดอกไม้ก็เกิดแม่โล่กับ และในตำนาน เรื่อง ฟุงโล่กับเทศกาลกบ ก็เล่ากันว่าฟุงนาปูโลโงเป็นพื้นที่ปลูกต้นข้าวหาเลี้ยงลูกและชาวจ้วง

2.5 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นแสงสว่างและความอบอุ่น ในตำนาน เรื่อง เทพธิดาแม่โล่กับผู้สร้างโลก แม่โล่กับสร้างพระจันทร์และขโมยดวงดาวมาทำเป็นโคมไฟผู้คนบนโลกจึงได้ทำมาหากินกันอย่างสะดวกสบาย

2.6 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นถ้ำหิน ในตำนาน เรื่อง แม่โล่กับตัดสินคดี เล่ากันว่าแม่โล่กับบินออกจากถ้ำหิน และถ้ำหินซึ่งเป็นบ้านยายช่วยเลี้ยงดูลูกโดยให้

กินน้ำนมที่ไหลจากหिनย้อย แม่โล่กับจึงสอนลูกร้องเพลงมาขอบพระบุญคุณถ้าหिन ส่วนในตำนาน เรื่องปูลอโลกกับแม่โล่กับนั้น แม่โล่กับทางขาน้งลงกลายเป็นถ้าหินให้สัตว์ และมนุษย์หลบฝนและพายุ และในตำนาน เรื่อง พุงโลโลกกับเทศกาลกบ ก็เล่ากันว่าถ้าหิน กำนจ้วงเป็นที่อยู่อาศัยของปูลอโลกแม่โล่กับ

3. ผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกชนชาติไทและชนชาติจ้วงแบบสตรีนิยมนิเวศ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานผู้หญิงสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและชนชาติจ้วงแบบสตรีนิยมเชิงนิเวศแนววัฒนธรรมดังต่อไปนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกชนชาติไทแบบสตรีนิยมนิเวศ

วิจัยแสดงให้เห็นว่า อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานผู้หญิงสร้างโลกชนชาติไท ได้สะท้อนระบบความคิดแบบสตรีนิยมนิเวศดังนี้

3.1.1 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นสัตว์ สะท้อนสถานะผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกบัญชา โดยเห็นได้จากผู้ชายมีต้นกำเนิดจากราชสีห์ตัวผู้ที่อยู่ที่ทิศทางตะวันออก ซึ่งในโลกสัตว์ปาราชสีห์ตัวผู้มีสถานะเป็นราชาสัตว์ สะท้อนสถานะทางสังคมของผู้หญิงคือ ผู้หญิงมีความสำคัญเท่าเทียมผู้ชายตามปรัชญาโบราณจีน “หยินหยาง (阴 阳)” จากชายหญิงคู่แรกเป็นราชสีห์ที่อยู่ทิศทางตะวันออกและทิศทางตะวันตกซึ่งเป็นทิศทางที่อยู่ตรงกันข้าม ดีความได้ว่า “ผู้หญิง” และ “ทิศทางตะวันตก” เป็น “หยิน” โดยชาวจีนโบราณสังเกตจากเหตุการณ์ธรรมชาติว่า ผู้คนและสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตที่เป็นตรงข้ามกัน เช่น ดิน-ฟ้า ดวงอาทิตย์-ดวงจันทร์ ชาย-หญิง บน-ล่าง ฯลฯ แล้วสรุปเป็นทฤษฎี “หยินหยาง” ซึ่งอยู่ตรงข้ามและพึ่งพาอาศัยกัน ขาดกันไม่ได้ (Zhou Deyuan, 2565)

3.1.2 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นภูเข สะท้อนสถานะธรรมชาติและผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกกดขี่และเสียสละในด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา ดังที่ตำนานชนชาติไทกล่าวว่า ปู่สังกะสีไปหาย่าสังกะสีถอดเขี้ยวย่า 7 ซีกมาตั้งเป็นภูเขาสัตตภัณฑ์ ซึ่งเป็นภูเขาแห่งศาสนาพุทธเพื่อช่วยสร้างโลกมนุษย์ จึงตีความได้ว่าในบริบทสิ่งแวดล้อมของตำนานสร้างโลก ปู่สังกะสีเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือผู้หญิงและเป็นฝ่ายบัญชาทางสังคม ดังนั้นปู่จึงมีสิทธิ์ไปถอดเขี้ยวย่าสังกะสีมาตั้งเป็นภูเขา ถือเป็นการใช้ความรุนแรงระหว่างการสร้างโลก ส่วนย่าสังกะสีได้เป็นฝ่ายที่ถูกบัญชาและทำตามคำสั่งของปู่สังกะสี และมี

ความอดทนกับความเสียสละ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องสมเหตุสมผลในบริบทสังคม ปิตาธิปไตย

3.1.3 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นแผ่นดิน สะท้อนสถานะผู้หญิงต่ำต้อยกว่าผู้ชาย เป็นฝ่ายที่ถูกกดขี่ และมีภาพลักษณ์ที่มีความเสียสละเหมือนธรรมชาติ ซึ่งผู้หญิงมีสถานะต่ำต้อยและเป็นฝ่ายที่ถูกกดขี่เห็นได้จากความเป็นมาของแผ่นดิน ในตำนานสร้างโลกของชนชาติไทที่ว่า ปู่สางกะสีขี่โคล แล้วอธิฐานให้เป็นแผ่นดิน เป็นการมองผู้หญิงเป็นขี่โคลของผู้ชาย ส่วนภาพสะท้อนที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนานั้น เห็นได้จากพฤติกรรมการอธิฐานขี่โคลให้เป็นแผ่นดิน และบางตำนานเล่ากันว่ายาสังกะสีตายไปเป็นแผ่นดิน ทั้งนี้เป็นการใช้ภาษาที่ตรงข้ามกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ในสมัยปัจจุบัน และภาพลักษณ์การเสียสละของผู้หญิงนั้น เนื่องจากแผ่นดินมีบทบาทและหน้าที่ในการเพาะเลี้ยงสรรพสิ่งบนโลก ได้กำเนิดสิ่งมีชีวิต เช่น มนุษย์ พืชผล ต้นไม้ ฯลฯ เช่นเดียวกับผู้หญิงเลี้ยงดูลูก

3.1.4 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ สะท้อนความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย และภาพลักษณ์ที่มีความกล้าหาญและฉลาดเฉลียว ในการสร้างโลกและการพัฒนาสังคม ซึ่งตำนานสร้างโลกชนชาติไทได้สร้างภาพให้ผู้หญิงมีสถานะทางสังคมเท่าเทียมกับผู้ชาย โดยยาสังกะสีและปู่สางกะสีปรากฏตัวเป็นคู่สร้างโลกในทุกตำนานและมีบทบาทสร้างโลกที่ใกล้เคียงกัน ในตำนานสปป.ลาวปู่เยอและย่าเยอร่วมมือฆ่าสัตว์ร้ายที่ทำลายสิ่งแวดล้อมสังคมและตัดเครือเขากาดที่ปิดบังแสงสว่างที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาของโลกกับการทำมาหากินของมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงมีความกล้าหาญ และมีความฉลาดเฉลียวไม่แพ้ผู้ชาย

3.1.5 อุปลักษณะผู้หญิงเป็นธาตุดิน สะท้อนความเชื่อทางพุทธศาสนาและความใกล้ชิดระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ เนื่องจากยาเกิดจากธาตุดิน ซึ่งธาตุดินเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของมหาภูตรูปในความเชื่อทางพุทธศาสนา แล้วกาลภายหลังที่ยาสังกะสีกำเนิดจากธาตุดินในฐานะที่เป็นมนุษย์หญิงคนแรก บางตำนานยังเล่ากันว่ายาสังกะสีได้ใช้เหงื่อโคลของตนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดินมาปั้นเป็นสัตว์รุ่นแรกบนโลก นอกจากนี้ บางตำนานเล่ากันว่าธาตุดินเป็นองค์ประกอบหลักในการปั้นสัตว์ชนิดต่าง ๆ ทั้งนี้ จึงกล่าวได้ว่าผู้หญิงกับธรรมชาติมีความเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

3.1.6 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นน้ำ สะท้อนความเชื่อทางศาสนา และความเชื่อมโยงระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ โดยน้ำปรากฏในตำนานในรูปแบบของ น้ำทะเล ฟองน้ำ และเหงื่อของย่าสังกะสี นอกจากนี้ โดยเห็นได้จากรายละเอียดในตำนานว่า ลมพัดน้ำอยู่นานเกิดแผ่นดิน ลมพัดน้ำให้เป็นปลาอานนท์ และเมื่อปู่เยอย่าเยอเดินไปตามฟองน้ำแผ่นดินก็เกิดขึ้นทั้งนี้ ลมเป็นฝ่ายกระตุ้นน้ำให้เกิดสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ดังนั้น น้ำจึงเป็นภาพสะท้อนทางพุทธศาสนาเนื่องจากน้ำเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของมหาภูตรูปทางพุทธศาสนา แล้วการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นน้ำดังที่กล่าวมาข้างแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติกับผู้หญิง และธรรมชาติกับมนุษย์มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

3.1.7 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นแสงสว่างและความอบอุ่น สะท้อนความเชื่อทางพุทธศาสนา ผู้หญิงกับธรรมชาติเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากแสงสว่างเป็นแหล่งที่มาของความอบอุ่น และมีความสำคัญในการเพาะปลูกสิ่งมีชีวิตและการทำมาหากินของมวลมนุษย์ ปู่สังกะสีย่าสังกะสีจึงให้พระอาทิตย์และพระจันทร์หมุนเวียนรอบจักรวาลเพื่อให้ทุกมุมของโลกได้รับแสงสว่างอย่างทั่วถึง จึงเกิด 12 ราศี ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ส่วนปู่เยอย่าเยอในตำนานลาวก็ตัดเครือเขากาด และไปหาดวงอาทิตย์ ขโมยไฟมาไว้ที่กลางโลก เพื่อให้แสงสว่างและความอบอุ่นกลับคืนสู่เมืองลุ่ม ต้นไม้ ใบหญ้าและสรรพชีวิตก็เกิดขึ้น ผู้คนก็ทำมาหากินได้สะดวกสบายขึ้น

3.2 การวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกชนชาติจ้วงแบบสตรีนิยมนิเวศ

วิจัยแสดงให้เห็นว่า อุปลักษณ์ผู้หญิงในตำนานผู้หญิงสร้างโลกชนชาติจ้วง ได้สะท้อนระบบความคิดแบบสตรีนิยมนิเวศแนววัฒนธรรมดังนี้

3.2.1 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นดอกไม้สีแดง และอุปลักษณ์อัยยะเพศหญิงเป็นมะเฟือง สะท้อนสถานะผู้หญิงเป็นฝ่ายบัญชา รวมทั้งความเชื่อพื้นบ้าน เกี่ยวกับเทพิตาแม่โล่กับและการบูชาเจ้าแม่สืบพันธุ์ และภาพลักษณ์ความเป็นแม่ของผู้หญิงกับธรรมชาติ โดยเชื่อกันว่าผู้หญิงกับธรรมชาติมีความใกล้ชิดกัน เนื่องจากเทพิตาผู้สร้างโลกแม่โล่กับเกิดจากดอกไม้ไม่รู้สื และเป็นเจ้าแม่บุปผาที่มอบดอกไม้แก่ครัวเรือนให้กำเนิดชายหญิง ดูแลรักษาสวนดอกไม้กับลูกหลานชาวจ้วง ซึ่งผู้หญิงโลกมนุษย์เป็นดอกไม้สีแดง หลังสิ้นลมหายใจก็จะคืนสู่สวนดอกไม้ของเจ้าแม่บุปผาเช่นเดิม จึงเป็นภาพสะท้อนว่าธรรมชาติมีคุณลักษณะเหมือนผู้หญิงให้กำเนิดสรรพสิ่ง และสะท้อนภาพ

ลักษณะความเป็นแม่ของธรรมชาติ มนุษย์และสิ่งแวดล้อมก็ได้รับการบริหารจัดการจากแม่โล่ก้อยอย่างเป็นระเบียบ

3.2.2 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ สะท้อนสถานะ
ผู้หญิงชนชาติจ้วงมีเอกลักษณ์และความสำคัญเฉพาะตัว และสะท้อนภาพลักษณ์ทางสถานะผู้หญิงชนชาติจ้วงที่แปรเปลี่ยน 1) ความสูงส่ง อุปนิสัยผู้หญิงเป็นเทพธิดาสว่างโลกแสดงว่าผู้หญิงมีอำนาจเหนือผู้ชาย มีสิทธิ์ในการสร้างสืสัน และตัดสินใจตัดสินตัวกับป่าไม้ สามารถลงโทษเด็กซี้เกียจให้เป็นลิงได้ ฯลฯ ส่วนผู้ชายปรากฏตัวเป็นเพียงสายลมส่งผลให้ผู้หญิงปวดปัสสาวะและตั้งครรภ์สำหรับการอุปนิสัยผู้หญิงเป็นเจ้าแม่บุปผานั้นแสดงให้เห็นถึงสถานะผู้หญิงเสื่อมถอยจากฐานะเทพธิดาสว่างโลก แต่ก็ยังคงมีอำนาจสูงส่ง 2) การอยู่ตำแหน่งรอง ผู้หญิงเป็นเทวดาผู้ร่วมสร้างโลกกับบุรุษสร้างโลกภาระกิจการสร้างโลกน้อยกว่าบุรุษสร้างโลก เป็นภาพสะท้อนสถานะผู้หญิงที่เสื่อมถอยจากสถานะสูงส่ง เนื่องจากผู้ชายมีพลังและอำนาจทางสังคมสูงกว่าผู้หญิง โดยผู้ชายมีหน้าที่สร้างจักรวาล ผู้หญิงรับภาระกิจงานบ้านและสนับสนุนงานนอกบ้านของผู้ชาย 3) ความเสมอภาค ซึ่งเห็นได้จากเพศสภาวะของราชาในสามอาณาจักร โดยราชาบนท้องฟ้าและราชาใต้น้ำคือผู้ชาย ส่วนราชินีโลกมนุษย์คือแม่โล่ก้อย

3.2.3 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นดินและพื้นดิน สะท้อนผู้หญิง
มีคุณลักษณะเหมือนธรรมชาติในด้านการก่อกำเนิดสิ่งมีชีวิต และไม่เห็นแก่ตัวเหมือนธรรมชาติ เนื่องจากพื้นดินได้เกิดดอกไม้ที่ไม่รู้สี และดอกไม้ดังกล่าวก็ให้กำเนิดมนุษย์ผู้แรกคือแม่โล่ก้อย แม่โล่ก้อยปั้นดินผสมปัสสาวะให้กำเนิดมนุษย์และสัตว์รุ่นแรก ต่อมาพื้นดินอย่างทุ่งไร่ทุ่งนาเป็นแหล่งสำคัญในการทำไร่และการปลูกต้นข้าวหาเลี้ยงลูกหลานและชาวบ้าน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า มนุษย์กับธรรมชาติเชื่อมโยงกันและมีอิทธิพลกัน ดินและพื้นดินในตำนานชนชาติจ้วงมีคุณลักษณะเหมือนแม่ในด้านการก่อกำเนิดสิ่งมีชีวิตและมนุษย์

3.2.4 อุปนิสัยผู้หญิงเป็นแสงพระจันทร์ สะท้อนความเสมอ
ภาคระหว่างหญิงชาย และความเป็นแม่ของธรรมชาติกับผู้หญิง การสร้างโลกของชนชาติจ้วงหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการสร้างพระอาทิตย์และดวงจันทร์เนื่องจากทั้งสองจะนำพาความสว่างและความอบอุ่นแก่มนุษย์ หล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิต และอำนวยผลประโยชน์

แก่นมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ ผู้คนได้ทำมาหากินอย่างสะดวกสบาย ในตำนานสร้างโลกที่แม่โล่กับร่วมสร้างกับบุรุษสร้างโลก แม่โล่กับรับหน้าที่สร้างพระจันทร์ซึ่งเป็น “หยิน” ตามแนวคิดปรัชญาโบราณจีน บุรุษสร้างโลกมีหน้าที่สร้างพระอาทิตย์ซึ่งเป็น “หยาง” ตรงกันข้ามกันและพึ่งพากันกับ “หยิน” เป็นภาพสะท้อนสถานะผู้หญิงเท่าเทียมกันกับผู้ชาย และขาดกันไม่ได้

3.2.5 อุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นถ้ำหิน สะท้อนการยกย่องสถานะผู้หญิง
และสะท้อนความเชื่อพื้นบ้านของชนชาติจ้วง โดยสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงให้เป็นที่เคารพบูชาของผู้คน ซึ่งผู้หญิงมีความเสียสละ เนื่องจากแม่โล่กับกลายเป็นถ้ำหินแล้วเป็นที่หลบฝนและหลบพายุของสัตว์และมนุษย์ หินย้อยในถ้ำหินเลี้ยงลูกแม่โล่กับด้วยน้ำนม ดังนั้น ผู้คนจึงจัดเทศกาลร้องเพลงโต้ตอบพื้นบ้านในวันที่สามเดือนสามของทุกปี เพื่อตอบแทนบุญคุณของถ้ำหิน เพื่อสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมแก่นมนุษย์ว่าธรรมชาติกับผู้หญิงควรได้รับการเคารพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ทั้งตำนานผู้หญิงสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงมีการอุปลักษณ์ผู้หญิงเป็นธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ และผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ผู้หญิงเชิงสตรีนิยมนิเวศชนชาติไทและจ้วง สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างผู้หญิงกับธรรมชาติ และสถานะทางสังคมระหว่างชายหญิง รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงชาวชนชาติไทและในบริบทสังคมนั้น

แนวคิดสตรีนิยมนิเวศที่ได้มีการนำเสนอโดยการปรากฏตัวในชื่อเรียกตำแหน่งของผู้หญิงในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไทและจ้วง โดยย่ำสังกะไส้และแม่โล่กับในฐานะที่เป็นผู้หญิงสร้างโลกสำคัญในตำนานการสร้างมนุษย์รุ่นแรกของกลุ่มชนชาติไทและจ้วง แต่มีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ซึ่งชื่อเรียกแม่โล่กับมีคำนำหน้าเป็นเทพธิดาสร้างโลกและเจ้าแม่บุปผาที่แสดงถึงสถานะสูงส่งของผู้หญิง ส่วนย่ำสังกะไส้ไม่มีคำนำหน้าที่แสดงถึงสถานะหรืออำนาจผู้หญิง จึงกล่าวได้ว่า ตำนานผู้หญิงสร้างโลกของชนชาติไทเป็นผลิตผลของสังคมปิตาธิปไตย ส่วนตำนานผู้หญิงสร้างโลกชนชาติจ้วงนั้นเป็นผลิตผลทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมมาตาธิปไตยไปสู่สังคมปิตาธิปไตย

คติความเชื่อในจักรวาลวิทยาของชนชาติไทและชนชาติจ้วงมีความใกล้เคียงกัน โดยมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงสร้างโลกและบุรุษสร้างโลกที่มีต้นกำเนิดจากมนุษย์ร่างใหญ่ ธรรมชาติ และผีสามเทวดา ได้สร้างสรรค์ มนุษย์รุ่นแรก สรรพสัตว์ และจักรวาล ดังนั้น การอุปถัมภ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงจึงมีส่วนที่ใกล้เคียงกันในการสะท้อนระบบความคิดปรัชญาโบราณจีน “หยินหยาง” และความเชื่อพื้นบ้าน จึงเป็นผลการวิจัยดังที่ศิริพร ณ ถลาง (2539) ที่ว่า การวิเคราะห์เนื้อหาของตำนานสร้างโลกของคนไท (และชนชาติจ้วง) สะท้อนระบบความคิดและวัฒนธรรมของคนไทหลายประการ นอกจากนี้ยังสะท้อนระบบความคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมที่เห็นว่ามนุษย์กับธรรมชาติเป็นหนึ่งเดียวกัน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมนุษย์ควรบริหารสิ่งแวดล้อมให้ถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเทพพร มังธานี (2556) ที่ว่า จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมในวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ขึ้นอยู่กับคติความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและความเชื่อทางศาสนาในวัฒนธรรม ทศณะดังกล่าวเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และยืนยันว่ามนุษย์ควรปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมอย่างระมัดระวัง เนื่องจากมนุษย์มีพันธะทางจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้มนุษย์คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง

แนวคิดสตรีนิยมนิเวศมีความเป็นพลวัตตามการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ และผู้หญิงมีการเรียกร้องความยุติธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยและแต่ละสังคม ดังนั้น การอุปถัมภ์ผู้หญิงในตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงกับธรรมชาติมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด สะท้อนการแปรเปลี่ยนของสถานะผู้หญิงในแต่ละยุคสมัยตามบริบทการพัฒนาทางสังคม การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลให้พื้นที่ของผู้หญิงไม่ได้คงที่อยู่ “ในบ้าน” ที่กำหนดขอบเขตในห้องครัวและงานเกษตรเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Susan Griffin (2521) ที่ว่ามีคุณค่าเฉพาะตัวในการสร้างสรรค์อารยธรรมแห่งมนุษยชาติ และเรียกร้องเพื่อบรรลุความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย การสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงชนชาติไทที่มีความอดทน เสียสละ กล้าหาญ ฉลาดเฉลียว และสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงชนชาติจ้วงที่มีความเมตตา เสียสละ กล้าหาญ ฉลาดเฉลียว ขยันหมั่นเพียร และอ่อนโยน สอดคล้องกับความคิดทางสตรีนิยมนิเวศที่ Wang Huan (2019) กล่าวไว้ว่า สตรีนิยมนิเวศเน้นความเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติกับผู้หญิง และไม่เห็นด้วยว่าผู้หญิงเป็นเครื่องประดับของผู้ชาย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตำนานสร้างโลกซึ่งเป็นวรรณกรรมที่สืบทอดมาแต่โบราณของชนชาติไทและชนชาติจ้วง นับเป็นสื่อสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านระบบความคิดและวัฒนธรรมทั้งสองชนชาติ รวมทั้งสะท้อนถึงผู้หญิงกับธรรมชาติในมิติสตรีนิยมนิเวศ ผู้หญิงมีความใกล้ชิดและความเชื่อมโยงกับธรรมชาติมากกว่าผู้ชายในแง่มุมสรีระทางร่างกาย ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่มีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว สร้างจิตสำนึกให้ผู้คนรำลึกถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ผู้หญิงในสังคมปิตาธิปไตยที่ผู้ชายเป็นใหญ่เป็นฝ่ายที่มีสถานะต่ำต้อยทั้งด้านความเชื่อทางศาสนาและทางสังคม และการแปรเปลี่ยนของสถานะผู้หญิงในทั้งสองชนชาติในตำนานสร้างโลกของงานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงพยายามที่จะปรับเปลี่ยนสถานะที่เป็นฝ่ายถูกกดขี่ให้เป็นสถานะที่เท่าเทียมกันกับผู้ชาย โดยสร้างภาพลักษณ์อันดีงามให้แก่ผู้หญิง ยอมรับสถานะทางสังคมของผู้หญิง และยอมรับว่าทั้งหญิงและชายมีบทบาทหน้าที่ที่เท่าเทียมกันในการสร้างโลกเพื่ออนาคตของธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยพบว่า ควรมีการสืบทอดตำนานสร้างโลกเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังนี้

- 1) ตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงสามารถนำมาเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
- 2) ตำนานสร้างโลกของชนชาติไทและชนชาติจ้วงสามารถนำมาเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับสตรีนิยมเชิงนิเวศแนววัฒนธรรมในท้องถิ่น ถ่ายทอดจิตสำนึกทางเพศภาวะชายหญิงให้มีความเท่าเทียมกันในมิติต่าง ๆ ของสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

แนวคิดสตรีนิยมนิเวศมีหลายสาขา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไทและจ้วง ดังนี้

- 1) อุปลักษณ์ผู้ชายในตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วง

2) ตำนานสร้างโลกชนชาติไทและจ้วงที่ศึกษาตามแนวคิดสตรีนิยมนิเวศแนวจิตวิญญาณ เปรียบเทียบกับแนวคิดด้านสตรีนิยมนิเวศสังคมนิยม สตรีนิยมเชิงนิเวศเชิงโครงสร้างทางสังคม และสตรีนิยมนิเวศแนวปรัชญา และอื่น ๆ

References

- Arne, N. (2017). The Shallow and the deep, long-range ecology Movement: A summary. *The Ethics of the Environment*.
- Ath Ditisood. (2020). “Mother” and Nature in Globalization Literature:Ecofeminism Viewpoint. *Aksara Pibul Journal*, 1(2), 10.
- Bo Saeng Khamwongdara and group. (1987). (*Lao PDR*). *Lao literature*. Vientiane: Ministry of Education, Social Science Research Institute.
- Chatchawadee Saralamba. (2005). Metaphor in Cognitive Linguistics Theory. *Journal of Liberal Arts*, 5(1), 2.
- Encyclopedia of Thai Culture Foundation, T. C. B. (1999). *Encyclopedia of Northeastern Thai culture*. Bangkok:Encyclopedia of Thai Culture Foundation, Thai Commercial Bank.
- Fan, H. (2013). *The same Root Nation*. NanNing: Guangxi People’s Publishing Press.
- He, Z. (2009). Analysis of the Evolution of Mulijia the Genesis Goddess of Zhuang Nationality into Huapo Flower Goddess of Fertility. *Journal of Liuzhou Teachers College*, 24(5), 7.
- Phatthamon Hongsuwan. (2013). *Long ago: there were stories, tales, legends of life*. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center Press.
- Huang, L. (1996). Zhuang Goddess: The Historical Accumulation of Primitive Worship and Folk Culture. *Journal of Youjiang Teacher’ College for Nationalities*, 9(1), 37-43.
- Lakoff, & Johnson. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicagou Press.

- Lan, H. (2004). *Lan Hong'en Anthology·Story Volumes*. Editorial Board of Lan Hongen's Anthology. NanNing: Guangxi Nationalities Publishing House.
- Nong, P. (2007). *Zhuang Mythology Integration*. NanNing: Guangxi Nationalities Publishing House.
- Nong P. Nong Pingguan and group. (1992). *Goddess·Song Immortal·Hero–A new selection of Zhuang Folk Tales*. NanNing: Guangxi Nationalities Publishing House.
- OUMAN. (2017). *The Creation Myths of the Tai–Zhuang Peoples : The Worldviews, Beliefs and Rituals*. Ph.D. Thesis in Thai Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.
- Palita Phonpradapphet. (2017). Emotion Metaphors in Thai. *Wiwitwannasan*. 1(1); 65.
- Phra Thammathatto Bhikkhu P. Na Pramuanmark. (1990). *he Legend of the Thai Ghost Tree*. Bangkok: Kled Thai.
- Pinanong Ampala. (2019). Conceptual metaphor TIME IS MOTION “DOWN” in Northern Thai Dialect. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(1), 47.
- Siraporn Na Thalang. (1996). An analysis of the creation myths of the Tai speaking peoples. N. S. T. O. University.
- Sirisira Chokthawikit. (2021). Conceptual Metaphor of [FEAR] in Literary Work: A Case Study of the Short Story Entitled Confused Calmness in Snakes' Wilderness. *Journal of Studies in the Field of Humanities*, 28(1), 132.
- Tharapanya Publishing. (1996). *Old Tales*. Chiang Mai: Tharapanya.
- Thepporn Mungthanee. (2013). The Environmental Ethics of Culture in Mekong Region: A Case Study of Thai–Lao Culture in Mukdaharn Province. *Journal of Mekong Societies*. 9(3), 57–76.

- Waen Pleng-or. (1976). *With wisdom and love, stories of the northern people*. Bangkok: Social Science Association of Thailand.
- Shu, D. (2000). *Studies in Metaphor*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Wang, H. (2019). *Ecofeminist Studies*. Harbin: Harbin Engineering University Press.
- Zhou, D. (2022). The “Line” of Heaven has the Exploration of the Five Elements of Yin and Yang. Beijing:Solidarity Press.